దక్షిణాపథ వార్తావని

అక్టోబర్ 2025
సంపుటి - 02
సంచిక - 10

సాంప్రదాయకంగా మన దేశంలో వింధ్యకు దక్షిణాన ఉన్న భూమి దక్షిణాపథంగా పరిగణించబడుతుంది. భారతీయ ఏకాత్మత స్ఫూర్తిగా సమాజాన్ని, మారుతున్న కాలాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ గొప్ప రాజకీయ చరిత్ర, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, ప్రజలు, స్ఫూర్తిదాయక చిహ్నాలను సంగ్రహించడం, సమీకరించడం దక్షిణాపథం పేరిట నడిపే ఈ బులెటిన్ లక్ష్యం. రాష్ట్రాల పరంగా చూస్తే దక్షిణాపథం ప్రస్తుత ఆంధ్రప్రదేశ్, గోవా, కర్ణాటక, కేరళ, మహారాష్ట్ర, పాండిచ్చేరి, తమిళనాడు, తెలంగాణ రాష్ట్రాలను సూచిస్తుంది. ప్రస్తుతమున్న మధ్యప్రదేశ్, చత్తీస్ గఢ్ మరియు ఒడిషాలోని కొన్ని ప్రాంతాలు కూడా దక్షిణాపథం క్రిందికే వస్తాయి. ఈ ప్రాంతాల విషయాలు ఈ బులెటిన్ లో ప్రస్తావిస్తున్నాము.

శ్రీకాకుళ ఆంధ్ర మహావిష్ణువు దేవాలయం

శ్రీకాకుళ ఆంధ్ర మహావిష్ణువు ఆలయం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కృష్ణా జిల్లాలోని దివిసీమ ప్రాంతంలోని ఘంటసాల మండలంలోని శ్రీకాకుళం గ్రామంలో ఉంది. ఇక్కడ ప్రధాన దేవత విష్ణువు కుడి చేతిలో శంఖం, ఎడమ చేతిలో చక్రాన్ని కలిగి ఉంటాడు. ఇది శాంతికి ప్రతీక. ఇక్కడ విష్ణువుకు అలంకరించబడిన అసలు సాలగ్రామ మాల చూడవచ్చు. ఈ సాలగ్రామ మాల తిరుమల మరియు ర్యాలి ఆలయాలలో మాత్రమే కనిపిస్తుంది.

శ్రీకాకుళ ఆంధ్ర మహావిష్ణువు ఆలయం 1081లో నిర్మించబడిందని రాజగోపురం స్తంభంపై ఉన్న శాసనాల ప్రకారం తెలుస్తోంది. శ్రీకాకుళ ఆంధ్ర మహావిష్ణువు ఆలయం విష్ణువుగా మనం భగవంతుడిని చూడగలిగే కొన్ని అరుదైన ఆలయాలలో ఒకటి. మిగతా అన్ని దేవాలయాలలో ఆయన ఇతర అవతారాలైన శ్రీ వెంకటేశ్వర స్వామి, శ్రీ నరసింహ స్వామి, శ్రీ కృష్ణుడు మరియు శ్రీ రాముడు వంటి వాటిని మనం చూడవచ్చు.

ఈ ఆలయంలో అనంత దండపాలుడు నిర్మించిన అందమైన రాజగోపురం ఉంది. రాజ గోపురం స్తంభాలు ఆలయ సమాచారంతో చెక్కబడ్డాయి. ఈ ఆలయ గోడలపై, 12వ మరియు 13వ శతాబ్దాలకు చెందిన 30కి పైగా శాసనాలు చూడవచ్చు. శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు 1519లో ఈ ఆలయాన్ని సందర్శించారు. ఆయన తన రచనలలో దీనిని గురించి ప్రస్తావించారు.

శ్రీశైలం, భీమేశ్వరం మరియు కాళేశ్వరాలను కలిపే ఒక పెద్ద గోడను ఆంధ్ర విష్ణువు నిర్మించాడని నమ్ముతారు. ఇవన్నీ ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని చారిత్రాత్మక దేవాలయాలు. శివుడు స్వయంగా ఈ గోడలలో నివసిస్తున్నాడని నమ్ముతారు.

ఆంధ్ర విష్ణువు నిషాంబు అనే రాక్షసుడిని చంపడానికి ముందు మూడు శతాబ్దాలుగా అతనితో పోరాడాడని నమ్ముతారు. ఈ ఆలయాన్ని ఆంధ్ర విష్ణు రాజు నిర్మించాడు. అతని పేరు మీదనేఆలయం ప్రశస్తిని పొందింది. ప్రధాన దైవం శ్రీ మహా విష్ణువు. బ్రహ్మాండ పురాణంలోని ఉత్తరకాండలో శ్రీకాకుళ ఆంధ్ర మహా విష్ణువు ప్రస్తావన ప్రకారం, ఇది కృష్ణా నది ఒడ్డున ఉన్న పురాతన ఆలయాలలో ఒకటి. పూర్వ కాలంలో కృష్ణ దేవత (నది) ఇక్కడ తపస్సు చేసింది. ఆమె విష్ణువును కృష్ణనది దగ్గర ఉండమని కోరింది. విష్ణువు ఆమెతో "ఈ యుగం చివరిలో బ్రహ్మ కూడా అదే కోరికతో ఇక్కడ తపస్సు చేస్తాడు, అప్పుడు నేను మీ ఇద్దరి కోరికలను తీరుస్తాను" అని చెప్పాడు. కలియుగంలో బ్రహ్మ దేవుడు ఇక్కడకు వచ్చి విష్ణువు కోసం తపస్సు చేశాడు. ఆయన తపస్సుకు సంతోషించిన విష్ణువు, తనను ఇక్కడ విష్ణువుగా ప్రతిష్టించి పూజలు చేయమని అనుమతించాడు. ఈ ఆలయాన్ని సందర్శించే వారికి పాపాలు తొలగిపోతాయని విష్ణువు చెప్పాడు. బ్రహ్మదేవుడు ఇక్కడ విగ్రహాన్ని ప్రతిష్టించి విష్ణువును పూజించాడు. ముక్కోటి ఏకాదశి నాడు కృష్ణా నదిలో స్నానం చేసి, ఈ ఆలయాన్ని సందర్శించేవారు తమ పాపాలన్నింటినీ వదిలించుకుంటారని నమ్ముతారు.

మైసూర్ దసరా ఉత్సవాలు

కర్ణాటకలో జరిగే అతిపెద్ద పండుగ మైసూర్ దసరా. ఈ పండుగ మైసూర్ నగరంలో ప్రతి సంవత్సరం ఒకసారి జరుగుతుంది. శతాబ్దాలుగా ఒక సంప్రదాయంగా ప్రజలు ఈ పండుగను ఆనందంగా జరుపుకుంటారు. ఇది కర్ణాటకలో మరియు దేశవ్యాప్తంగా కూడా అత్యంత అందమైన సంఘటనలలో ఒకటిగా నిలిచింది. భారతీయ సంస్కృతి యొక్క హృదయాన్ని చూడాలనుకుంటే, మైసూర్ దసరా పండుగ తప్పకుండా చూడాలి.

మైసూర్ దసరా, లేదా నాదహబ్బ;అని కూడా పిలుస్తారు - ఇది రాష్ట్రంలో హిందూ బంధువులందరూ జరుపుకునే పండుగ. దసరా పండుగ చెడుపై మంచి సాధించిన విజయానికి ప్రతీక. మహిషాసురుడు అనే రాక్షసుడిపై దేవత శ్రీ చాముండేశ్వరి దేవి;సాధించిన విజయానికి ప్రతీక.

www.dakshinapatha.com www.csisindia.com

దక్షిణాపథ స్టడీస్ బులెటిన్

ఈ పత్రిక లో దక్షిణాపథ యొక్క ఆర్థిక సామాజిక సాంస్కృతిక రాజకీయ చరిత్ర పై మీ వ్యాసాలు ప్రచురించాలంటే సంప్రదించండి

For publishing your articles on Socio Cultural political and Economic history of Dakshinapatha please contact research@csisindia.com

Contact : +917075881925

మైసూర్ దసరా తొమ్మిది రాత్రులు జరుపుకుంటారు, దీనిని నవరాత్రి అంటారు . ప్రతి రాత్రి దైవిక శక్తి యొక్క విభిన్న కోణాన్ని సూచించే వేరు వేరు దేవతలకు అంకితం చేయబడుతుంది. ఈ పండుగ విజయదశమి అని పిలువబడే పదవ రోజున ముగుస్తుంది.

మైసూర్ దసరా ఉత్సవం విజయనగర సామ్రాజ్య కాలంలో 15వ శతాబ్దం నాటిది.
మైసూర్ రాజు పాలకులు దసరాను గొప్ప ఉత్సవముగా జరుపుకున్నారు. మరియు ఈ సంప్రదాయాన్ని మైసూర్ రాజకుటుంబమైన వడయార్ కుటుంబం కొనసాగిస్తోంది. ఈ పండుగలో వడయార్ కుటుంబం ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది. మైసూర్ ప్యాలెస్ ఇప్పటికీ ఈ పండుగకు కేంద్రబిందువుగా ఉంది.
1610లో మైసూర్‌లో రాజా మొదటి వడయార్ దసరాను జరుపుకోవడం ప్రారంభించాడు.

మైసూర్ దసరా ఉత్సవాల్లో ముఖ్యమైన వాటిలో ఒకటి దసరా చివ। రోజు అయిన విజయదశమి నాడు జరిగే గ్రాండ్ పెరేడ్ లేదా జంబూ సవారీ.

ఈ కవాతు కర్ణాటక యొక్క గొప్ప సంస్కృతిని ప్రదర్శిస్తుంది. అందంగా అలంకరించబడిన ఏనుగులు, సాంప్రదాయ నృత్య ప్రదర్శనలు పండుగ ఉత్సాహాన్ని మరింత పెంచుతాయి.

ఈ ఊరేగింపులో ప్రధాన ఆకర్షణ, మైసూర్‌లోని చాముండేశ్వరి ఆలయంలోని చాముండేశ్వరి దేవత విగ్రహం. 750 కిలోగ్రాముల బరువున్న విగ్రహం, బంగారు హౌదాలో ఏనుగు వీపుపై ఉంచబడుతుంది. ఈ ఊరేగింపు మైసూర్ ప్యాలెస్ నుండి ప్రారంభమై నగర వీధుల గుండా వెళ్ళి, చివరికి బన్నిమంటప్ మైదానానికి చేరుకుంటుంది.

మైసూర్ దసరా పండుగ అనేది జీవితంలో ఒక్కసారైనా తిలకించాల్సిన మరపురాని అనుభవం. ఇది ప్రాచీన సంస్కృతిని ఆధునిక వేడుకలతో మిళితం చేస్తుంది. పండుగ యొక్క ఆధ్యాత్మిక ప్రాముఖ్యత, కర్ణాటక సాంస్కృతిక సంగ్రహావలోకనం ఇస్తుంది. ఈ పండుగ కళ, సంగీతం, నృత్యం, మతం మరియు చరిత్రను కలిపి, దానిని ఆకర్షణీయంగా, ఎంతో వైవిధ్యంగా చూపిస్తుంది.
మైసూర్ దసరా కేవలం ఒక పండుగ మాత్రమే కాదు, ఇది రంగురంగుల లైటింగ్‌తో సంప్రదాయం, ఆధునికత కలగలిపిన ఓ ఉత్సవం.

మద్రాసు క్రెసెంట్ పత్రిక వ్యవస్థాపక దినం (అక్టోబర్ 2)

Lakshminarasu Chetty, who championed the cause of natives in Madras Presidency

1844 అక్టోబర్ 2 న గాజుల లక్ష్మీనరసు శెట్టి హిందువుల స్థితిగతులు మెరుగుపరిచేందుకు ఉద్దేశించిన పత్రిక, క్రెసెంట్ పత్రికను స్థాపించారు. మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ లో ఒక భారతీయుని యాజమాన్యంలో మొదటి పత్రికగా ఇది చరిత్రపుటలకెక్కింది. క్రెసెంట్ పత్రికను స్థాపించినది నాటి మద్రాసు లో స్థిరపడ్డ ఒక తెలుగువాడు కావడం విశేషం. గాజుల లక్ష్మీనరసు శెట్టి (1806-1868) వ్యాపారస్తుడు, భారత స్వాతంత్ర్యసమర యోధుడు, హిందువుల పాలిటి పెన్నిధి. మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ లో హిందువుల అణచివేత, క్రైస్తవ మతమార్పిడులు, నాటి బ్రిటీషు ప్రభుత్వ మత పక్షపాతం - వీటికి వ్యతిరేకంగా అనేక పోరాటాలు చేసి అద్భుత విజయాలు సాధించిన నాయకుడు.

19వ శతాబ్ది మధ్యభాగంలో, క్రైస్తవ మిషనరీలు బహిరంగ మతమార్పిడులను మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ లోని ప్రజాసంస్థలలో, ప్రభుత్వ సంస్థలలో చేపట్టేవి. వారి మతమార్పిడి కార్యకలాపాలు బ్రిటిష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపనీ అధికారుల అండదండలతో జరిగేవి. ఆ క్రమంలోనే బ్రిటీషు అధికారులు, ఉద్యోగాల్లో ఉన్నతపదవుల నియామకాల్లో స్థానిక హిందువులకన్నా క్రైస్తవులనే ఎక్కువగా ఎంచుకునేవారు. ఈ చర్య ద్వారా హిందువులను క్రైస్తవం వైపునకు ఆకర్షించే ప్రయత్నాలు ముమ్మరంగా జరుగుతుండేవి. మద్రాసు ప్రభుత్వ వైఖరిని హిందువులు నిరసించేవారు. వారికి నాయకత్వం వహించి లక్ష్మీనరసు శెట్టి ఎన్నో ఆందోళనలు చేపట్టారు.

మద్రాసు ప్రభుత్వం, మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులకు బైబిల్ ను ప్రామాణిక గ్రంథంగా ప్రవేశపెట్టాలని తీవ్రంగా ప్రయత్నించింది. విద్యార్థులకు తరచుగా క్రైస్తవమత సిద్ధాంతాలకు సంబంధించిన అంశాలపైనే బోధన చేసేవారు. క్రైస్తవగ్రంథభాగాల విజ్ఞానంలేని వ్యక్తులను ఉద్యోగాలకు అనర్హులుగా పరిగణించేవారు. ఈ ప్రమాణాలను మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ లోని హిందువులు వ్యతిరేకించారు. ఆంగ్ల విద్య లేకపోవడంతో చెన్నపట్టణంలోని భారతీయులు అనేక ఇక్కట్లు పడుతున్నారని గాజుల లక్ష్మీనరసు శెట్టి గ్రహించారు. ఈ అన్యాయాలను ఎదుర్కోవడానికి చెన్నపట్టన స్వదేశీ సంఘమును స్థాపించారు, లక్ష్మీనరసు శెట్టి. ఈ సంఘం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం భారతీయులను ఆంగ్లేయుల అన్యాయాల గురించి చైతన్యవంతులను చేయడమే.

1844, అక్టోబర్ 2 న లక్ష్మీనరసు శెట్టి, హిందువుల స్థితిగతులు మెరుగుపరచేందుకు ఉద్దేశించిన పత్రిక, క్రెసెంట్‌ను ప్రారంభించారు. మొత్తం మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీలోకెల్లా ఒక భారతీయుని యాజమాన్యములో వెలువడిన పత్రికగా ఇది చరిత్రకెక్కింది. మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ లో ఆంగ్ల పాలకుల దమన నీతిని నిరసిస్తూ ఈ పక్షపత్రిక ద్వారా ప్రజలను చైతన్యవంతులను చేయనారంభించారు. అయితే పత్రిక స్థాపించిననాటినుండీ ప్రభుత్వంనుండి గట్టి వ్యతిరేకత ఎదుర్కోవాల్సి వచ్చింది. క్రెసెంట్ పత్రిక గురించి ప్రభుత్వ ప్రచురణ ఫోర్ట్ సెయింట్ జార్జ్ గెజిట్ కు పంపిన ప్రకటన కూడా తిరస్కరించబడినది. అనంతర కాలంలో, క్రైస్తవునిగా మత మార్పిడి పొందిన హిందువు తన పూర్వీకుల పరంపరాగతమైన ఆస్తిమీద తన హక్కును కోల్పోడన్న చట్టం చేసేందుకు నాటి బ్రిటీషు ప్రభుత్వం తీర్మానించింది.

ఈ ప్రయత్నాన్ని లక్ష్మీనరసు శెట్టి నాయకత్వంలో హిందూ సమాజం తీవ్రంగా నిరసిస్తూ నాటి గవర్నర్ కు ఏప్రిల్ 9, 1845 న ఒక తీర్మానం సమర్పించింది. అక్టోబర్ 7, 1847 న పచ్చయప్ప కళాశాలలో జరిగిన నిరసన సమావేశానికి లక్ష్మీనరాసు శెట్టి అధ్యక్షత వహించారు. ఇటువంటి సమావేశ విశేషాలూ, మతవివక్ష, మతమార్పిడులు నిరసిస్తూ క్రెసెంట్ పత్రికలో అనేక అంశాలు ప్రచురింపబడేవి. హిందువులు జాగారూకులై లక్ష్మీనరసు శెట్టి కి అండగా నిలబడ్డారు. అనేక ప్రజా ఉద్యమాలూ, క్రెసెంట్ పత్రిక ప్రచురించే ప్రభుత్వం చేస్తున్న హిందూ వ్యతిరేక చట్టాల తీరుతెన్నులూ సమాజాన్ని జాగృత పరచాయి. లక్ష్మీనరసు శెట్టి ప్రయత్నాలు సఫలీకృతమై ప్రభుత్వం తలపెట్టిన క్రైస్తవమత సిద్ధాంతాలు పాఠశాల ప్రణాళికలలో చేర్చే ప్రయత్నాలు రద్దయ్యాయి.

సమాజాన్ని జాగృత పరిచిన మద్రాసు క్రెసెంట్ పత్రిక నేటి పత్రికారంగానికి ఆదర్శం కావాలి.

కోజాగిరి పౌర్ణమ (అక్టోబర్ 6)

హిందువులు పౌర్ణమి తిథిని పూర్ణిమ తిథిగా పిలుస్తారు. ఇది కుటుంబ దేవత లేదా విష్ణువు యొక్క నత్యనారాయణ స్వరూపాన్ని పూజించడానికి ఉత్తమమైన రోజులలో ఒకటిగా పరిగణించబడుతుంది. పన్నెండు చంద్ర నెలలు ఉన్నందున, పూర్ణిమ తిథిని సంవత్సరానికి పన్నెండు సార్లు జరుపుకుంటారు. అయితే, అశ్విని మాసంలో వచ్చేది అత్యంత ముఖ్యమైనది. అందువల్ల, ఈ పౌర్ణమి రోజును అనేక భారతీయ రాష్ట్రాల్లో విస్తృతంగా జరుపుకుంటారు. ఆసక్తికరంగా, శరద్ అనే పదం శరదృతువును సూచిస్తుంది, అందువలన దీనికి శరద్ పూర్ణిమ అని పేరు వచ్చింది. ఈ సంవత్సరం, కోజాగిరి పూర్ణిమను అక్టోబర్ 6 న జరుపుకుంటారు.

కోజాగిరి అంటే మేల్కొన్నవాడు అని అర్థం, అందుకే ఈ రోజును జాగృత పూర్ణిమ అని కూడా పిలుస్తారు. దీపావళి లాగే, కోజాగిరి పౌర్ణిమ రోజున ప్రజలు తమ ఇళ్లను దీపాలతో వెలిగిస్తారు.

శరద్ పూర్ణిమ అన్ని ఇతర పూర్ణిమలలో అత్యంత పవిత్రమైన పూర్ణిమగా పరిగణించబడుతుంది. విష్ణువు అవతారమైన శ్రీకృష్ణుడు 16 కళలతో జన్మించాడని నమ్ముతారు. శరద్ పూర్ణిమ రాత్రి, చంద్రుడు 16 కళలతో బయటకు వస్తాడని మరియు చంద్రకిరణాలు మన శరీరం మరియు మనస్సును నియంత్రించే శక్తిని కలిగి ఉన్న వైద్య లక్షణాలను విడుదల చేస్తాయని నమ్ముతారు.

శరద్ పూర్ణిమలో బియ్యం ఖీర్ తయారు చేసి రాత్రంతా చంద్రకాంతిలో ఉంచడం అత్యంత ముఖ్యమైన ఆచారం. శరద్ పూర్ణిమ తర్వాత రోజు, ఖీర్‌ను ఉదయం ప్రసాదంగా పంపిణీ చేసి తింటారు.

ప్రజలు, ముఖ్యంగా మహిళలు రోజంతా శరద్ పూర్ణిమ ఉపవాసం (వ్రతం) పాటిస్తారు. లక్ష్మీదేవి మరియు విష్ణువును ప్రార్థిస్తారు. పూజ సామాగ్రిలో ధూపం, దీపం, ఖీర్‌లను నైవేద్యంగా ఉంచాలి. చాలా మంది, బ్రాహ్మణులకు ఆహారం పెడతారు మరియు పండితులకు నైవేద్యాలు అందిస్తారు.

బెంగాల్, అస్సాం, ఒడిశా, తూర్పు బీహార్ వంటి తూర్పు భారతదేశంలోని అనేక ప్రాంతాలలో, శరద్ పూర్ణిమ నాడు లక్ష్మీదేవిని పూజిస్తారు. లక్ష్మీదేవి లేదా సంపద దేవతని బెంగాలీలో చపల లేదా చంచల మనస్తత్వం కలిగిన వ్యక్తిగా వర్ణించారు, కాబట్టి భక్తులు లక్ష్మీదేవిని, ఆమె ప్రేమ మరియు ఆశీర్వాదాలను పొందడానికి పూజిస్తారు. పురాణాల ప్రకారం, రాత్రిపూట ప్రజలు ఆమెను పూజించినప్పుడు వారిని ఆశీర్వదించడానికి లక్ష్మీదేవి వారి ఇళ్లకు వెళుతుంది. కోజాగరి అనే పదం బెంగాలీ పదాలైన కే జాగో రే నుండి ఉద్భవించింది, దీని అర్థం మేల్కొని ఉన్నవాడు మరియు ఆ రాత్రి ప్రజలు ఆమెను పూజించే ఇళ్లను దేవత సందర్శిస్తుందని నమ్ముతారు.

కోజాగిరి పౌర్ణిమ రోజున కొంతమంది ఇంద్ర దేవుడిని పూజిస్తారు. కొన్ని ప్రాంతాలలో, శివుడు, అతని భార్య పార్వతి మరియు వాహనమైన నందిని గౌరవిస్తారు. అంతేకాకుండా, వర్షాకాలం ముగింపును సూచిస్తున్నందున ఇది కొంతమందికి పంట పండుగ కూడా.

వాల్మీకి జయంతి (ఆశ్వయుజ పూర్ణిమ, అక్టోబర్ 6)

నిత్యజీవితంలో నీతినియమాలకు కట్టుబడకుండా, ధర్మనిరతితో ప్రవర్తించకుండా భగవంతుడికి దగ్గర కావాలనుకోవడం అవివేకం. ఆ విశ్వంభరుడికి విలువలతో కూడిన మన జీవన ప్రయాణమే ప్రామాణికంకానీ, కుల గోత్రాలు, కాసులు, కిరీటాలు కాదు. అగ్రకులాన జన్మించినా అడ్డదారులు తొక్కితే ఆయన క్షమించడు. అంత్యజుడై పుట్టినా పావనుడై చరిస్తే చేకొనకమానడు. ఇలా ఆ ఘనాఘన సుందరుడికి మన గుణగణాలే ప్రధానం కాని కులమతాలు కాదు. ఇందుకు మన ముందున్న చక్కని ఉదాహరణ వాల్మీకి మహర్షి.

'సత్త్వ రజస్తమోగుణ విభాగమును, తత్సంబంధిత కర్మవిభాగమును అనుసరించి బ్రహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులు అను నాలుగు వర్ణములను నేను సృష్టించితిని' అన్నాడు శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ. అందువలన ఒక వ్యక్తి పుట్టుకతోనే ఒక కులంలో పుడతాడనేది మిథ్య. మన సనాతన ధర్మంలో ఈ కుల విభజన వారి వారి గుణాలను బట్టి, వారాచరించే వృత్తులను బట్టి ఏర్పడింది కాని, పుట్టుకతోనే కుల నిర్ధారణ చేయడమనేది అప్పట్లో లేదు. కొన్ని యుగాలకు పూర్వం ఈ కులాల కారణంగా ఒకరిని ఉన్నతులుగాను వేరొకరిని నీచులుగాను చూసారనడానికి పురాణాలలో ఎటువంటి ఋజువులు లేవు. కన్నప్ప శివుడికి మాంసాన్ని అర్పించాడని, శ్రీరాముడికి శబరి ఎంగిలి పండ్లు తినిపించిందన్ని కాబట్టి వారు భక్తులు కాదని ఎవరైనా అన్నారా? వారు పుట్టినది శూద్రకులమైనా వారిని ఎవరూ ఎప్పుడూ చిన్న చూపు చూడలేదు.

శ్రీ మద్రామాయణాన్ని రాసిన వాల్మీకి మహర్షి బోయకులంలో జన్మించాడు. తల్లిదండ్రులు పెట్టిన పేరు రత్నాకరుడు. యువకుడైన రత్నాకరుడు ఒకనాడు తమసా నదిలో స్నానం చేయడానికి వెళ్ళాడు. అదే సమయంలో ఎవరో కిరాతకుడు క్రౌంచ మిథునంలోని ఒక పక్షిని తన బాణంతో కొట్టాడు. అది నేల పడి గిలగిలా తన్నుకొని చని పోయింది. చనిపోయిన తన జంటపక్షిని చూసి రెండవ పక్షి దుఃఖించడం రత్నాకరుడు చూసాడు. దానికి అతని హృదయం ద్రవించిపోయింది. అప్పుడతని నోటి వెంట దుఃఖంతో

'మా నిషాద ప్రతిష్ఠామ్ త్వమగమః శాశ్వతీః సమాః
యత్క్రౌంచ మిథునదేకమ్ అవధీః కామమోహితమ్'

అన్న మాటలు వచ్చాయి. ఇలా అశువుగా అతని నోటి వెంట వచ్చిన పదాలనే శ్లోకం అన్నారు. అప్పటినుండి రత్నాకరుడు వాల్మీకి అయ్యాడు.

బ్రహ్మదేవుడు వాల్మీకి మహర్షిని రామకథను రామాయణ కావ్యంగా రాయమని ఆదేశించాడు. కావ్య రచన పూర్తయ్యాక బ్రహ్మదేవుడు ఆ కావ్యం గురించి ఇలా అన్నాడు – 'ఈ మహీతలంలో పర్వతాలు, నదులు ఎంత కాలం నిలిచి ఉంటాయో అంతకాలందాకా శ్రీరామాయణ కథ కూడా లోకాలన్నింటిలోనూ ప్రచారంలో ఉండగలదు'. ఎందుకంటే రామాయణంలో హృదయాన్ని ద్రవింపజేసే చక్కని కథ ద్వారా మానవాళికి మార్గదర్శనం చేసే సుభాషిత రత్నాలు ఎన్నో చెప్పారు వాల్మీకి. మానవుడి జీవితాన్ని సుఖమయం చేసే ధర్మాలను, ధర్మసూక్ష్మాలనూ ఎన్నింటినో రామాయణం విశదపరుస్తుంది.

కూజంతం రామరామేతి మధురం మధురాక్షరం
ఆరూహ్య కవితా శాఖమ్ వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ||
వాల్మీకేర్మునె సింహస్య కవితా వనచారిణః
శ్రున్వన్ రామకథా నాదం కోనయాతి పరాంగతిమ్ ||

జగదానంద కారకుడు, శరణాగత వత్సలుడు, సకల గుణాభిరాముడు అయిన శ్రీరాముని దివ్యచరిత్రను మరియు శ్రీరామ నామ మాధుర్యాన్ని మన కందించిన కవికోకిల, ఆది కవి వాల్మీకి మహర్షికి మానవాళి యావత్తు ఋణపడి ఉంటుందంటే అతిశయోక్తి కాదు.

శ్రీమద్రామాయణం ఇతిహాసమే (ఇతిహాసం అంటే చారిత్రిక గ్రంథం అని అర్థం) కాక, ఆదికావ్యంగా ప్రశస్తి గాంచింది. మానవాళిని కర్తవ్య పథంలో నడిపించే కార్యంలో వేదము ప్రభువువలె శాసించేది కాగా పురాణం మిత్రుని వలె సూచించేది. అయితే కావ్యము కాంత వలె ఉపదేశాత్మకమై మానవుని కర్తవ్యోన్ముఖుని చేస్తుంది. 'రామవత్ వర్తితవ్యం, న రావణవత్' అనే దివ్య సందేశాన్ని మనకు అందించి, తరించే మార్గం చూపిన మహనీయులు వాల్మీకి మహర్షి.

ధర్మాత్ముడు, కరుణా సింధువు, సకల సద్గుణ సంపన్నుడు, గొప్ప ప్రజ్ఞాశాలి, మేరునగధీరుడు అయిన శ్రీరాముని దివ్యచరితమును కావ్యరూపంలో అందించమని ఆదేశించిన బ్రహ్మదేవుని ఆజ్ఞ మేరకు శ్రీరాముని కీర్తి పరిమళాలను ముల్లోకాల్లో గుబాళింప చేసిన వాల్మీకి మహర్షి విశేష వృత్తాలతో, అర్థవంత మైన చక్కని పదాలతో, శాస్త్ర అనుకూలమైన సమాసాలు, సంధులు, మధురమైన, అర్థవంతమైన వాక్యాలతో కూడిన శ్రీరామాయణ మహాకావ్యాన్ని అందించారు. రామాయంలోని అంశాలన్నీ సత్యాలే.

రామాయణంలో మానవ ధర్మాలన్నిటి గురించి వాల్మీకి చక్కగా విశదపరచాడు. శిష్య ధర్మం, భాతృ ధర్మం, రాజ ధర్మం, పుత్ర ధర్మం, భృత్య ధర్మం, ఇంకా పతివ్రతా ధర్మాలు, ప్రేమలూ, బంధాలు, శరణాగత వత్సలత, యుద్ధనీతి, రాజనీతి, ప్రజాభ్యుదయం, సత్యవాక్య పరిపాలన, ఉపాసనా రహస్యాలు, సంభాషణా చతురత, జీవితం విలువ, ధర్మాచరణ మున్నగు అనేక రకాల ఉపదేశాలున్నాయి.

ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే రామాయణ కావ్యంలో మంచి చెడుల గురించి చెప్పనిదంటూ ఏదీ లేదు. ఆధునిక సమాజంలో మనం ఉపయోగించే ప్రసార కౌశలాలు, కార్యనిర్వహణ కౌశలాలు, ప్రశాసనం, నగర, గ్రామీణ నిర్మాణ యోజన, సార్థకమైన వ్యూహరచనా నిర్మాణం, ఆంతరిక రక్షణా పద్ధతి, యుద్ధ వ్యూహరచన మొదలైనవాటికి రామాయణ రచన నిధి వంటిది.

ఇంత విలువైన సత్యాలను చెప్పి, ఇంతటి మహత్తర కావ్యాన్ని అందించిన కవి వాల్మీకి మహర్షి వందనీయుడు. ఆయనకు మనం చేతులెత్తి నమస్క రించాలి. ప్రతివారు, రామాయణ కావ్యం చదివి చక్కని గుణవంతులై శ్రీరాముని అనుగ్రహం పొందితే, వాల్మీకి మహర్షి ఋణం తీర్చుకున్నట్లే.

శంకర లింగనార్ (పుణ్యతిథి, అక్టోబర్ 13)

శంకరలింగనార్ఒక భారతీయ తమిళ స్వాతంత్ర్య కార్యకర్త, గాంధేయవాది. మద్రాస్ రాష్ట్రంపేరును తమిళనాడుగా మార్చడానికి ఆమరణ నిరాహార దీక్ష చేశారు. అతను తమిళనాడు రాష్ట్ర సాధన కార్యకర్త.

శంకరలింగ నాడార్ 1895లో విరుదునగర్ సమీపంలోని మన్మలై మేడు గ్రామంలో కరుప్పసామి నాడార్ మరియు వల్లియమ్మాయి దంపతులకు జన్మించారు. ఆయన విరుదునగర్‌లోని ఎనాధినాథ నాయనార్ విద్యాలయంలో పాఠశాల విద్యను పూర్తి చేశారు. ఆయన పరమకుడిలో ఖాదీ వ్యాపారాన్ని ప్రారంభించారు. 1917లో ఆయనభారత జాతీయ కాంగ్రెస్‌లో చేరి భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు.
సి. రాజగోపాలాచారి కోరిక మేరకు, ఆయన తన వ్యాపారాన్ని వదిలి, తిరుచెంగోడ్‌లోని గాంధీ ఆశ్రమంలో చేరారు. 1930లో, శంకరలింగనార్ మహాత్మా గాంధీ నేతృత్వంలో అహ్మదాబాద్ నుండి దండి వరకు జరిగిన ఉప్పు సత్యాగ్రహంలో పాల్గొన్నారు. స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో పాల్గొన్నందుకు, ఆయన ఆరు నెలలు తిరుచ్చి (తిరుచిరాపల్లి)లో జైలు శిక్ష అనుభవించారు.
1933లో విరుదునగర్ పర్యటన సందర్భంగా ఆయన మహాత్మా గాంధీతో కలిసి వెళ్లారు. 1952లో, శంకరలింగనార్ బాలికల పాఠశాల కోసం తన రెండు ఇళ్లను విరాళంగా ఇచ్చాడు మరియు విద్యార్థులకు ఆహారం అందించడానికి సరిపడా డబ్బు జమ చేశాడు.

1947లో భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత, మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీ మద్రాస్ రాష్ట్రంగా మారింది. మద్రాస్ రాష్ట్రంలో తమిళం, మలయాళం, కన్నడ మరియు తెలుగు మాట్లాడేవారు బహుభాషావాదులు ఉన్నారు. 1952లో పొట్టి శ్రీరాములుతెలుగు మాట్లాడే ప్రజలకు ప్రత్యేక రాష్ట్రం కావాలని ఉద్యమం చేశారు. ఆయన ఉద్యమంలో భాగంగా నిరాహార దీక్షచేసి మరణించారు. భారత ప్రభుత్వం1956లో భాషా ప్రాతిపదికన ప్రత్యేక రాష్ట్రాలను ఏర్పాటు చేసి రాష్ట్రాలను పునర్వ్యవస్థీకరించింది. పునర్వ్యవస్థీకరణ తర్వాత, తమిళం మాట్లాడే ప్రజలు మద్రాస్ రాష్ట్రంలో మెజారిటీ అయ్యారు. తమిళ కార్యకర్తలు రాష్ట్ర పేరు మార్చాలని డిమాండ్ చేశారు. ఈ కాలంలో, శంకరలింగనార్ జూలై 27, 1956న విరుధునగర్‌లో నిరాహార దీక్ష ప్రారంభించారు. మద్రాస్ రాష్ట్రాన్ని తమిళనాడుగా మార్చడం, ఎన్నికల సంస్కరణల సాధన మరియు భారతదేశంలో మద్యపాన నిషేధం వంటి పన్నెండు డిమాండ్లతో దీక్షబూనారు. సి ఎన్ అన్నాదురై, ఎం పి శివజ్ఞానం మరియు జీవానందం వంటి నాయకులు ఆయనను నిరాహార దీక్షను ఆపమని అభ్యర్థించారు. కానీ ఆయన దీక్ష కొనసాగించారు. ఆరోగ్యం క్షీణించడంతో, ఆయనను మధురైలోని ఆసుపత్రిలో చేర్చారు, 76 రోజుల ఉపవాసం తర్వాత, అతను 13 అక్టోబర్ 1956న మరణించాడు.

కొమురం భీమ్ (జన్మతిథి, అక్టోబర్ 22)

స్వాతంత్ర్య పోరులో ధృవతారలా వెలిసి బ్రిటిష్‌వారి గుండెల్లో దడపుట్టించిన మన్యంవీరుడు అల్లూరి. సరిగ్గా అలాంటి ధైర్యసాహసాలనే కనబరిచి తన జాతి కోసం జల్(నీరు), జంగిల్(అడవి), జమీన్(భూమి) కావాలంటూ పోరుసల్పి, నైజాం నవాబుల గుండెల్లో రైళ్లు పరిగెత్తించిన గండరగండడు కొమురం భీం! ఆ వీరుడు నైజాం సేనలను ముప్పుతిప్పలు పెట్టి బాబేఝరి కొండల్లో పోరుసల్పి ఆశ్వయుజపౌర్ణమి రోజు అమరుడైనాడు.

ఈ గోండువీరుడు దట్టమైన అడవులతో అలరారే ఆసిఫాబాద్ జిల్లాలోని సంకెపల్లి అనే మారుమూల గిరిజన గూడెంలో అక్టోబర్ 22, 1901న జన్మించారు. ఇక్కడి గిరిజనం, ఇక్కడి అడవిలోని సెలయేళ్ల వలే కల్మషం లేని మనస్సు గలవారు. అడవిలోని క్రూరమృగాలను సైతం మట్టుపెట్టగల ధీరోధాత్తులు. ధర్మం కోసం, తమ జాతి కోసం ప్రాణాలైనా లెక్కచేయని వీరులు ఈ గోండు గిరిజనులు.

ఈ కల్మషరహిత అమాయక మనస్తత్వమే నిజాం నవాబు రక్కసిమూకల చేత నిలువుదోపిడీకి గురైంది. ఈ మూకలు అటవీ అధికారుల ముసుగులో, దళారుల ముసుగులో ఇక్కడి అమాయక గోండు గిరిజనంపై సాగించిన దౌర్జన్యం వర్ణనాతీతం. ఈ దౌర్జన్యాన్ని ఎదిరించే కొమురం భీం తండ్రి కొమురం చిన్ను నైజాం సేనల మారణకాండకు బలైయ్యారు. తన తల్లిని కూడా 15వ ఏట కోల్పోయిన కొమురం భీం అడవుల్లో వ్యవసాయం చేసుకుంటున్న సమయంలో కష్టాలు మొదలైనాయి. ఆ కాలంలో నైజాం ప్రభుత్వంలో భూమి పట్టాలు జారీ చేసేవారిని పట్టేదారు అనే వారు.

ఇలాంటి పట్టేదార్లలో సిద్దిక్ అనే పట్టేదారుడు భీంసోదరులు వ్యవసాయం చేస్తున్న సంగతి గమనించాడు. వీరు చిన్నపిల్లలే గనుక బెదిరించి ఆ భూమిని, వారు పండిస్తున్న పంటను సొంతం చేసుకోవాలనుకున్నాడు. మిగిలిన అమాయక గిరిజనుల లాగే ఈ సోదరులు కూడా తనకు దాసోహం అవుతారు అనుకున్నాడు. కానీ తాను తలపడుతున్నది కొదమసింహంతో అన్న సంగతి ఆదురాక్రమణదారుడికి తెలియదు. సిద్దిక్ వచ్చి భీం సోదరులను బెదిరించగానే కొమురం భీం తిరగబడి తన చేతిలోని గొడ్డలితో సిద్దిక్‌ను అక్కడికక్కడే నరికి పోగులు చేశాడు.

అందుకే మనం జయజయహే తెలంగాణ గీతంలో కొమురం భీంను గండరగండడిగా కీర్తిస్తున్నాం. తామాడింది ఆటగా, పాడింది పాటగా, ఆక్రమించిందే తమ భూమిగా అమాయక గిరిజనాన్ని బెదిరించి నిలువుదోపిడీ సాగించిన నైజాము సేనలకు గిరిజనం తిరగబడితే ఎలాగుంటుందో అప్పటికి గానీ తెలిసి రాలేదు. వెంటనే నైజాం సైన్యం కొమురం భీంను బంధించడానికి సంకెపల్లికి వెళ్లింది. దీనిని పసిగట్టిన భీం ఆ సేనను తప్పించుకుని మహారాష్ట్రలోని చాంద (నేటి చంద్రాపూర్), అటు నుండి పూనా వెళ్లి తలదాచుకున్నాడు.

కొమురం భీంపూనా చేరుకున్న సమయంలో అక్కడ భారత స్వాతంత్ర్య సమరం మహోజ్వలంగా సాగుతోంది. అది 1935వ సంవత్సరం. ఒకే జాతి పక్షులన్నీ ఒక్కచోట చేరుతాయన్నట్లు పూనాలోని స్వాతంత్ర్య వీరులతో చేయి కలిపాడు కొమురం భీం. ఆ సమరయోధుల సహకారంతో రాయడం, చదవటం నేర్చుకున్నాడు. వారి తోడ్పాటుతో అస్సాంకు వెళ్లి ఆయుధశిక్షణ తీసుకున్నాడు. అక్కడ మొఘలాయి సేనలను ఎదిరించిన లాచిత్‌బర్‌ఫుఖాన్ సాహసాన్ని తెలుసుకున్నాడు. ఇలా లాచిత్‌బర్‌ఫుఖాన్, అల్లూరిల స్ఫూర్తిగా ముందుకు కదిలాడు.

అస్సాం నుంచి తిరిగి వచ్చి కెరమెరి మండలంలోని బాబేఝరి చుట్టుపక్కల గల టోకెన్‌మోవాడ్, పిట్టగూడ, బాబేఝరి, లైన్‌పటార్, చాల్‌బాడి, పాటగూడ, కల్లెగాం, చిన్నపట్నాపూర్, పెద్దపట్నాపూర్, కొలాంగూడ, జోడేఘాట్, కొల్లారి మొదలగు 12 గూడేల వనవాసులను ఏకం చేశాడు. వారికి అల్లూరి, లాచిత్‌బర్‌ఫుఖాన్ పద్ధతిలో గెరిల్లా శిక్షణనిచ్చి ప్రత్యేక సైన్యం ఏర్పాటు చేశాడు. ఈ 12గూడెంలలో గల వందలాది ఎకరాల అడవిని నరికి సాగుభూమిగా చేసి పోడు వ్యవసాయం మొదలుపెట్టాడు.

నైజాంకు శిస్తులు కట్టక నిరాకరించి సహాయ నిరాకరణ చేస్తూ ఈజల్ (నీరు), జంగల్ (అడవి), జమీన్ (భూమి);ఈ భూమి బిడ్డలవేనని నినదించాడు. గోండు వీరుల్లో ఉత్సాహం నింపి వారిని మెరికల్లా తయారుచేశాడు. వీరిని అణచడానికి నైజాం సైన్యం, పోలీసులు రంగ ప్రవేశం చేశారు. గోండువీరులు భీం నాయకత్వాన గెరిల్లా పోరు సాగించి దొరికిన సైనికులను దొరికినట్లే మట్టుబెట్టసాగారు. పరిస్థితులు విషమించడం గమనించాడు నిజాంరాజు. పోరుబాటలో భీంను దారికి తెచ్చుకోలేమని తలచాడు. సంధి నెపంతో ఆసిఫాబాద్ కలెక్టర్‌ను భీం వద్దకు పంపాడు.

వచ్చిన కలెక్టర్, బాబేఝరి చుట్టుపక్కల గల భూములకు పట్టాలిచ్చి గిరిజనులకు భూపంపిణీ చేస్తానన్నాడు. ఈ నైజాం నక్క జిత్తులకు కొదమసింహం కొమురం భీం లొంగలేదు. వచ్చిన కలెక్టర్‌తోనే 'ఈ జోడేఘాట్ ఒక్కటేగాదు చుట్టుపక్కల గల 12గూడెంలకు చెందిన జల్(నీరు), జంగల్ (అడవి), జమీన్(భూమి) తమవేనని, వీటిని ఇంకొకరు గుర్తించి పట్టాలివ్వాల్సిన ఆగత్యం పట్టలేదని నినదించాడు. ఈ భూమిపై నైజాం ప్రభుత్వానికి ఎలాంటి హక్కు లేదు' అని తెగేసి చెప్పాడు. అంతేగాక 'నైజాం ప్రభుత్వం జైళ్లలో పెట్టిన తన అనుచరులను బేషరతుగా విడుదల చేయని పక్షంలో పోరు తీవ్రతరమవుతుందని' హెచ్చరించాడు. చేసేది లేక కలెక్టర్ వెనుదిరిగాడు. వెనువెంటనే భీం హైదరాబాద్ పయనమై నైజాం దర్బారులో అడుగుపెట్టాడు. ఆకాలంలో నిజాం అన్నా, అతని రాకాసిమూకల రజాకార్లన్నా సామాన్యజనం నిలువెల్లా వణికేవారు. కానీ గండరగండడు కొమురం భీం కొదమసింహం గనుక నైజాం దర్బారులో నిలబడి జోడేఘాట్ ప్రాంతంలో గల 12గూడేలపై సర్వహక్కులు గిరిజనానివేనని స్పష్టం చేశారు. ఇతరులను తన దుశ్చేష్టలతో వణికించే నిజాం సైతం కొమురం భీం సింహనాదానికి నిశ్చేష్టుడైనాడు. ఎదురుగా భీం ఉన్నప్పుడు ఏమీ చేయలేని నైజాం రాజు భీం తిరిగి వెళ్లగానే గిరిజన గూడేలపై తన రజాకార్ సేనను ఉసిగొలిపాడు.

అటు నిజాం సైన్యం, ఇటు రజాకార్లు గోండుగూడేల్లో తమ పైశాచిక కృత్యాలు మొదలుపెట్టారు. ఆడవారి మానప్రాణాలకు విలువ లేకుండా చేయబూనారు. అమాయక గోండు గిరిజనులపై అత్యాధునిక మారణాయుధాలు, తుపాకులు ఎక్కుబెట్టారు. తమ వద్ద అత్యాధునిక ఆయుధాలు లేకున్నా కొమురంభీం ఇచ్చిన కొండంత అండతో గోండు గిరిజనులు గెరిల్లా పోరు మొదలుపెట్టారు. భీం సైన్యాన్ని ఆయుధ పోరులో ఎదుర్కొలేని నైజాంసేన కుయుక్తితో భీంను మట్టుబెట్టాలనుకుంది. అదను కోసం చూసింది.

అది 1940వ సంవత్సరం, అక్టోబరులో ఆశ్వయుజపౌర్ణమి. అడవిలో వెన్నెల పిండారబోసినట్లుగా ఉంది. కొదమసింహం కొమురం భీం ఆ అడవిలో ఆదమరచి నిద్రిస్తున్నాడు. ధైర్యంగా పోరుతో ఎదుర్కొలేని నైజాం తాలూక్‌దార్ (ఆర్డీఓ) సైన్యం, నిద్రిస్తున్న భీంను చుట్టుముట్టి కాల్పులు ప్రారంభించారు. వెంటనే నిదుర నుండి మేలుకున్న కొదమ సింహం నైజాం పైశాచిక సేనలకు

ఎదురొడ్డి వీరోచిత పోరు సల్పారు.

కానీ అత్యాధునిక ఆయుధ సంపత్తి, కుయుక్తులు తోడైన నైజాం రాక్షససేన ముందు కేవలం ఆత్మవిశ్వాసమే ఆలంబనగా పరిమిత వనరులతో పోరుసల్పుతున్న భీం సైన్యం నిలువలేకపోయింది. చివరగా ముష్కర మూకల దుష్కరపోరులో భారతమాత ముద్దుబిడ్డడు, గండరగండడు, కొదమసింహం కొమురం భీం నేలకొరిగాడు. ఆ ధృవతారను మరువని గిరిజనం ప్రతీ ఏడు జోడేఘాట్‌లో కొమురం భీంను స్మరిస్తుంది.

ఈ నెలలో ముఖ్యమైన రోజులు:

మహార్నవమి పండుగ – అక్టోబర్ 1
విజయదశమి – అక్టోబర్ 2
దీపావళి – అక్టోబర్ 21
భాయి దూజ్ – అక్టోబర్ 23
సర్దార్ వల్లభ్ భాయి పటేల్ జయంతి – అక్టోబర్ 31

ఈ పత్రిక లో దక్షిణాపథ యొక్క ఆర్థిక సామాజిక సాంస్కృతిక రాజకీయ చరిత్ర పై మీ వ్యాసాలు ప్రచురించాలంటే సంప్రదించండి
research@csisindia.com

For publishing your articles on Socio Cultural political and Economic history of Dakshinapatha please contact
research@csisindia.com
Contact : +917075881925